

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5135/23
13.3.2024 године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Светлане Павић, председника већа, и судија Александре Лековић и Весне Целетовић Цуцић, као чланова већа, у парници тужиоца АА, из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из Београда, др Александра Костића 10, против туженог Републике Србије, Министарство одбране, Београд, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, Тимочка 15, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиоца, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 110/23 од 5.7.2023. године, у седници већа одржаној дана 13.3.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужиоца АА из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 110/23 од 5.7.2023. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првом изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде нематеријалне штете због умањења опште животне активности, исплати износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом од 05.07.2023.године, до коначне исплате. Ставом другим изреке пресуде, обавезан је тужилац да туженој, на име трошкова парничног поступка, исплати износ од 90.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана када су наступили услови за извршење па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је предлог тужиоца да се ослободи обавезе плаћања судских такси у овом спору.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужилац, побијајући је у целости из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца неоснована.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би побијана одлука морала бити укинута.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као припадник Војске Југославије учествовао у борбеним дејствима против непријатељских формација за време НАТО агресије на Републику Србију, у периоду од 24.3.1999.године, до 22.6.1999. године, када је био изложен НАТО бомбардовању, уз јак стес, детонацију читавог тела, што је довело до реакције на борбена дејства, те психичке болести, појачане психичке проблематике и свеобухватнијег оштећења психосоцијалног, породичног и професионалног функционисања. Акутно стање болести код тужиоца јавило се након 6 месеци и прелази у хронично стање после 6 месеци, јер су симптоми болести регистровани током 2005. године и током 2006. године. Наведено се види из здравственог картона тужиоца, у коме је евидентирано да је током вршења војне службе психички оболео и да се јављао лекару специјалисти-неуропсихијатру. Приликом бомбардовања тужилац је доживео примарни страх у трајању од 1 сат, секундарни страх јаког интензитета у трајању од око 21 дана, те страх слабог интензитета у трајању око месец-два са анксиозношћу и депресивношћу. Јак стресор и дужина трајања биолошке и/или психосоцијалне природе довели су до психичког обољења, констатованог од стране неуропсихијатра ДЗ Лесковац, те је потражена помоћ неуропсихијатра, а болест је ратне генезе F 43,1 PTSD и F 48. Због посттрауматског стресног поремећаја F 43,1 и F 48 дошло је до умањења животне активности од 5%, а настало обољење је последица изложености боравка на ратишту, те НАТО бомбардовању у периоду од 24.03.1999. до 22.6.1999. године. По наводима из налаза и мишљења судског вештака Цветина Урошевића, болест је попримила коначан облик 3.4.2015. године, а обољење је оставило трајне последице. Констатована обољења F 43,1 посттрауматски стресни поремећај и F 48.0 су довела су до смањења способности тужиоца да активно живи, да се релаксира, уз изражену анхедоничност — отуђеност, да жели да је сам и неактиван, уз безперспективност и песимизам. За сваку радну или реактивну активност потребан је већи напор и воља која је код њега због болести ослабљена. Тужилац се лечи и данас код надлежног неуропсихијатра, лечење је у току и није завршено.

Првостепени суд је пре свега ценио истакнути приговор застарелости потраживања, па је закључио да је овај приговор основан, имајући у виду да су се код тужиоца психички проблеми јавили 2005.,2006. године, када је затражио помоћ лекара, а да је тужба поднета 2017. године, што значи да је потраживање тужиоца застарело. Наиме, у конкретном случају застарелост захтева за накнаду

штете се цени према одредби чл 376 Закона о облигационим односима, те застарелост наступа протеком рока од 3 године од дана када је оштећени сазнао за штету и учиниоца, а у сваком случају по прогеку 5 година од дана настанка штете. С обзиром на то да је тужилац по окончању ратног стања 1999. године имао сазнања да су психички проблеми које трпи настали као последица боравка на ратишту, а да је тужба поднета 2017. године, то су, до подношења тужбе, истекли и субјективни и објективни рок застарелости потраживања

Сазнање оштећеног за штету, као почетак субјективног рока застарелости из чл. 376 став 1 Закона о облигационим односима не везује се за моменат сазнања оштећеног за дијагнозу болести, већ за њен настанак и постојање, те облике испољавања. Како су се симптоми болести посттравматског стресног поремећаја код тужиоца развили по окончању ратног стања, настанком болести као трајне штетне последице почео је да тече објективни рок од 5 година, унутар којег тече субјективни рок везан за сазнање оштећеног за штету и учиниоца. Истеком тог рока, потраживање тужиоца застарева у сваком случају.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку јасне и довољне разлоге које у целости прихвата и Апелациони суд.

Супротно жалбеним наводима тужиоца, правилно је првостепени суд ценио приговор застарелости потраживања, када је закључио да је исти основан. Наиме, рок застарелости потраживања накнаде нематеријалне штете почиње да тече од оног момента када поједини видови штете добију облик коначног стања. Имајући у виду да доспелост накнаде нематеријалне штете није посебно прописана, као код материјалне штете, закључак о доспелости накнаде нематеријалне штете изводи се из члана 361 Закона о облигационим односима, према којем застарелост почиње тећи првог дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе ако законом за поједине случајеве није другачије прописано, као и члана 376 став 1 и 2 Закона о облигационим односима којим је прописано да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од дана када је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала. Према општем усвојеном становишту сазнање за штету подразумева сазнање за настанак, као и обим штете, односно у циљу оцене објективног рока застарелости, штета је настала када је познат њен дефинитивни обим.

У конкретном случају, тужилац свој тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због умањења животне активности заснива на узрочно последичној вези између учествовања у рату, у периоду од 24.3.1999. године до 22.6.1999. године, где је приликом боравка на КиМ био изложен борбеним дејствима и психички оболео. Имајући у виду да из налаза и мишљења судског вештака Цветина Урошевића произилази да се акутно стање болести јавља

након шест месеци и прелази у хронично стање после шест месеци, јер су симптоми болести регистровани код тужиоца током 2005 и 2006. године, то је код тужиоца болест из акутне у хроничну фазу прешла крајем 1999. године, односно почетком 2000. године, од када почиње да тече рок из члана 376 став 1 Закона о облигационим односима. Како је тужба поднета 10.4.2017. године, следи да су протекла оба рока прописана одредбом члана 376 Закона о облигационим односима (три године од сазнања за штету и учиниоца и 5 година од настанка штете). Ово из разлога што посттрауматски стресни поремећај представља хронично обољење, везује се за моменат када је болест прешла из акутне у хроничну фазу, јер је тада попримила облик коначног стања, а хронично стање значи да је потребно неограничено лечење. Чак и да је након регистравања симптома болести 2005. и 2006. године стање било акутно, а након шест месеци прешло у хронично, то би и у том случају потраживање тужиоца било застарело будући да је до подношења тужбе протекло више од 10 година.

Приликом одлучивања Апелациони суд је имао у виду жалбене наводе тужиоца да је психички поремећај код тужиоца у форми посттрауматског стресног поремећаја, који је довео до умањења његове животне активности, задобио коначан облик 3.4.2015. године, када је тужилац сазнао за обољење и узео терапију, али сматра да исти нису од утицаја на правилност оцене првостепеног суда о застрелости потраживања. Наиме, тужилац је захтев за накнаду штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности услед наступања посттрауматског стресног поремећаја, морао поднети у року од 3 године од наступања првих појавних облика овог поремећања (сазнања за штету), а у оквиру објективног рока од 5 година од самог настанка штете, рачунајући од 23.6.1999. године, када је престао утицај штетног догађаја, који је довео до настанка психичког поремећаја. Касније погоршање здравственог стања тужиоца, изражено кроз повећање степена умањења животне активности или на други адекватан начин, могло је служити само као основ за подношење новог захтева (тужбе) и то за исплату разлике у накнади овог вида нематеријалне штете, у мери у којој је дошло до њеног повећања. Међутим, у ситуацији када оштећени, од момента настанка и сазнања за штету и учиниоца, није поднео тужбу за накнаду штете у оквиру рокова предвиђених чланом 376 став 1 и 2 ЗОО, већ то чини по протеклу ових рокова, само на основу околности и чињеница да је дошло до погоршања здравственог стања или до утврђивања коначног обима штете, ове околности такав захтев не чине благовременим.

Без утицаја су и жалбени наводи тужиоца којима се указује на одлуке у којима је заузет другачији правни став, будући да судска пракса у нашем правном систему не представља извор права. Несумњиво право грађана на једнаку заштиту права не значи и обавезност примене правних ставова из раније донетих судских одлука, пошто би се тиме ограничило право грађана на правично суђење, такође зајемчено Уставом, по коме свако има право да му независан, непристрасан и законом установљен суд, правично и у разумном року расправи све аспекте конкретног случаја и донесе правилну одлуку о његовом праву. Сагласно одредби члана 145. став 2. Устава Републике Србије,

судске одлуке се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона. Суштински исто садржано је и у одредби члана 1. Закона о уређењу судова којом је прописано да судови суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора. С тога, раније донете одлуке у чињенично сличним, али не и идентичним ситуацијама, немају обавезујући значај у другим случајевима, пошто судска одлука зависи од околности сваког конкретног случаја које суд мора да утврди и има у виду, ради правилне примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима спора, јер је донета правилном применом одредби чл. 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку, уз правилан обрачун по важећој Адвокатској и Таксеној тарифи, због чега је побијана пресуда потврђена и у ставу другом изреке.

Правилно је првостепени суд одбио и предлог тужиоца да га суд ослободи плаћања судских такси, са образложењем да није приложио доказе из којих произилази да би плаћањем судских такси била доведена у питање његова материјална егзистенција. С тога, и по оцени Апелационог суда, нису испуњени услови за ослобађање тужиоца од плаћања трошкова поступка у висини судских такси из одредби чл.168. и 169. ЗПП.

На основу изложеног, Апелациони суд је донео одлуку као у ставу првом изреке, применом одредбе члана 390 и члана чл.401 тачка 2 Закона о парничном поступку.

Како тужилац није успео у жалбеном поступку, а трошкови одговора на жалбу туженог не спадају у нужне и неопходне трошкове, то је на основу члана 165 став 1 у вези члана 153 и 154 Закона о парничном поступку, одбијен захтев тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка, па је донета одлука као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић